

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1038-0/2017
Érkezett:	2017 ÁPR 21.
Példány:	1
Melléklet:	6 db
Kezelőiroda:	U1

Az Alkotmánybíróság
részére

Pécsi Járásbíróság

Érkeztetés: 2017 MÁRC 24. 14. 4

Érkeztetés: 2017. március 24. 14. 4

Ügyiratszám: 586/2014

21

a Pécsi Járásbíróság
útján

Pécs
7601
Pf.: 414

indítványozónak

képviseli:

alkotmányjogi panasza

a Pécsi Törvényszék, mint másodfokú bíróság
2.Bf.139/2016/10. számú jogerős ítéletével lezárult
büntetőügyben

ny. B.
Páncs.

Érkezési dátum: 2017 MÁRC 24.
Pályázat:
Érkezési pont:
Gyűjtés:
Dokumentum: 186/2016

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott dr. Juhász Gábor ügyvéd – mint [REDACTED] (a továbbiakban: **panaszos**) mellékletben csatolt ügyvédi meghatalmazással igazolt jogi képviselője – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján

alkotmányjogi panaszt

terjesztek elő az alábbiak szerint:

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.139/2016/10. számú ítéletének (a továbbiakban: **törvényszéki ítélet**), valamint az azzal helybenhagyott, a Pécsi Járásbíróság mint első fokon eljáró bíróság 17.B.586/2014/26. számú ítéletének (a továbbiakban: **járásbírósági ítélet**) **alaptörvény-ellenességét**, és semmisítse meg azokat, mert e bírói döntések sértik a panaszosnak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált jogát a véleménynyilvánítás szabadságához.

1. ELJÁRÁSI ELŐZMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA

A panaszos Mohács város lakosa. A Pécsi Járásbíróság becsületsértés vétségében bűnösnek találta és pénzbüntetésre ítélte, mert a helyi jegyzőnek címzett, az interneten is nyilvánosságra hozott levelében „hazudozó aljas hitvány” jelzőkkel illette a jegyzőt és a polgármestert. A járásbírósági döntéssel szemben a panaszos eredménytelenül fellebbezett a Pécsi Törvényszékhez, mivel a másodfokon eljáró bíróság változtatás nélkül helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

2. AZ INDÍTVÁNYOZÁSI JOGOSULTSÁG ALÁTÁMASZTÁSA

Alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy fordulhat az Alkotmánybírósághoz, feltéve, hogy az ügy érdekében hozott bírói döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.

2.1. Érintettség

A panaszos az Abtv. 1. § a) pontja értelmében egyedi ügyben érintett személy, miután az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárásban vádlottként vett részt. Az ellene indult büntetőügy marasztalással zárult: a járásbírósági ítélet megállapította büntetőjogi felelősségét becsületsértés vétségében, és 150 000 Ft mértékű pénzbüntetésre ítélte, mely döntéseket a törvényszéki ítélet helybenhagyta.

2.2. Jogorvoslatok kimerítése, a jogérvényesítési határidő betartása

A törvényszéki ítélet jogerőre emelkedett, azzal szemben fellebbezésnek nem volt helye. A másodfokú döntést a panaszos jogi képviselőjeként 2017. január 20-án vettem kézhez, míg panaszos 2017. január 24-én. A panaszt az arra irányadó 60 napos határidőn belül nyújtom be.

2.3. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelme az Abtv. 27. §-a szerinti igényérvényesítési jogalappal összefüggésben

Az eljáró bíróságok beavatkoztak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált véleménynyilvánítási szabadságba. A támadott bírói döntések azért vonták felelősségre a

panaszost, mert nagy nyilvánosság előtt kritikával illette a helyi jegyzőt és a polgármestert, vagyis mert közhatalmat gyakorló személyeket bírált. Ez a magatartás (ti. a közhatalom-gyakorlók bírálata) kétségkívül beletartozik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által szabályozott életviszonyok körébe, ezért annak szankcionálása potenciális alapjogsérelmet hordoz magában. Jelen indítvány azt állítja, hogy az eljáró bíróságok azon jogértelmezése, miszerint az inkriminált közlés túllépte a véleménynyilvánítás alkotmányosan védett kereteit, alapjogsértő – az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésébe ütköző – döntéshez vezetett. Ezt az állítást a 4. pontban kifejtett jogi érvek támasztják alá.

3. A PANASZINDÍTVÁNY TARTALMI ALAPÚ BEFOGADHATÓSÁGÁNAK MEGALAPOZÁSA

Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság a panaszt akkor fogadja be, ha annak tárgya bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés. Bár a befogadhatóság e két követelménye a törvényszöveg alapján alternatív jellegű, így bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadását; jelen indítvány tárgya mindkét törvényi feltételt kielégíti.

3.1. A támadott bírói jogértelmezés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel a következő összefüggésben:

Az eljáró bíróságok a szólásszabadság korlátozását közhatalmat gyakorló személyek emberi méltóságának – ezzel összefüggésben jóhírnevük és társadalmi megbecsülésük – védelmében ítélték indokoltnak. A bírói döntések értelmében a panaszos által megfogalmazott bírálat („hazudozó, aljas, hitvány ember”) olyan közlés, amely noha összefüggésbe hozható közügyekkel, sérti az emberi méltóságot. Az emberi méltóság sérelmére tekintettel a bíróságok nem tekintették alkalmazhatónak azt az alkotmányos követelményt, miszerint a hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett – értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető [36/1994. (VI. 24.) AB határozat].

Mi több, az eljáró bíróságok kifejezetten arra tekintettel állapították meg a panaszos büntetőjogi felelősségét, hogy az inkriminált közlés a sértett jegyző és polgármester közmegebízására tekintettel történt (ld. bővebben jelen indítvány 4.2. pontjában). A becsületsértés bűncselekményének a **Btk. 227. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tényállási alakzata** szerint ugyanis becsületsértést követ el, aki „a sértett munkakörének ellátásával, közmegebízásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben” használ a becsület csorbítására alkalmas kifejezést.

A fentiek szerint körülírt bírósági jogértelmezés felveti azt az alapvető alkotmányjogi kérdést, hogy a **hivatalos személyek és a közszereplő politikusok emberi méltósága mikor és mennyiben képezheti korlátját a szólás szabadságának, figyelemmel arra, hogy ezeknek a személyeknek a demokratikus közvélemény szabad kialakulása érdekében fokozottan tűrniük kell a nekik címzett kritikát.** Az Alkotmánybíróság eddigi döntéseiben azonosítható *absztrakt* elvi tételekből az világosan megállapítható, hogy az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság a közéleti vita szabadságának is határvonalat húz [28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [35]–[36], 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29] és [40]]. Nem egyértelmű azonban, hogy az egyedi bírósági ügyekben milyen megfontolásokra figyelemmel, hogyan kell meghúzni a szólásszabadság és a méltóságvédelem közti határvonalat. Márpedig ennek a határvonalnak a kijelölése **elengedhetetlen a Btk. 227. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tényállási alakzat alkotmányos tartományának kijelöléséhez.**

A jelen panasszal támadott ítéletek és az azokkal összefüggésben felmerülő alkotmányjogi kérdések rávilágítanak arra, hogy igény van a jogalkalmazásban azoknak a szempontoknak a meghatározására, amelyek **általános iránymutatásul szolgálhatnak a közügyeket érintő véleményszabadság emberi méltóságából fakadó jogági korlátainak jogalkalmazói konkretizálásához**. Ez az indítvány arra ad alkalmat, hogy az Alkotmánybíróság ezeket a szempontokat az emberi méltóságot a véleménynyilvánítással szemben védő büntetőjogi tényállások vonatkozásában azonosítsa, különös tekintettel a büntetőjogi korlátozás *ultima ratio* jellegére.

A felvetett alkotmányjogi kérdésekre vonatkozóan ma nincs elvi iránymutatás a rendesbírósági gyakorlatban, és a kérdés nem tekinthető kidolgozottnak a hazai alkotmányjogi szakirodalomban sem. A szóban forgó mércék alkotmánybírói megvilágítása ezért jelentős mértékben járulna hozzá **azoknak a dogmatikai kereteknek a kimunkálásához, amelyekhez a jogalkalmazónak igazítania kell jogértelmezését akkor, amikor a méltóságvédelem és szólásszabadság egyedi ügyekben felmerülő konfliktusát kell az Alaptörvénnyel összhangban feloldania**. A bírói jogértelmezést kifogásoló alkotmányjogi panasz jogintézményéhez kapcsolódó alkotmányértelmezési hatáskörnek az a legnagyobb hozzáadott értéke az általánosan kötelező normák alkotmányossági kontrolljához tapadó alkotmányértelmezési hatáskörökhöz képest, hogy az Alkotmánybíróság egyedi jogviták kontextusában világíthatja meg az alkotmány elvont szabályainak jelentését, és így kézzel foghatóbb mércékkel szolgálhat a jogalkalmazás számára.

3.2. Az általunk alaptörvény-ellenesnek tartott jogértelmezés **a bírói döntést érdemben befolyásolta**, hiszen az alapján jutott a bíróság arra a következtetésre, hogy a panaszos magatartása kimerítette a Btk. által büntetni rendelt becsületsértés tényállását. Alapjogkonform jogértelmezéssel álláspontom szerint felmentő ítélet született volna.

4. A BÍRÓI DÖNTÉSEK ALAPTÖRVÉNY-ELLENESÉGÉNEK ALÁTÁMASZTÁSA

4.1. Tényállás és pertörténet

A panaszos bűnösségét megállapító ítélet alapjául a következők szerinti tényállás szolgált: a panaszos [REDAKTOR] város lakosa, egyben az egyik ellenzéki párt szimpatizánsa. A panaszos jó ideje haragos viszonyban áll a helyi polgármesterrel. 2010. november 26-án a panaszos szeretett volna részt venni [REDAKTOR] önkormányzatának képviselő-testületi ülésén, ám erre nem volt lehetősége, mert a városházán dolgozó biztonsági őrök – egy helyi rendeletre hivatkozással – útját állták.¹ A panaszos ezt követően bejelentéssel élt a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnál (a továbbiakban: NAIH), hogy a hatóság vizsgálja ki, jogszerűen korlátozta-e a képviselő-testület saját üléseinek nyilvánosságát. A NAIH 2012. szeptember 7-én kelt döntése megállapította, hogy a panaszos kitiltása jogszerűtlen volt. Bár a NAIH elnöke felszólította a polgármestert a jogsértő állapot megszüntetésére, a panaszos a hatóság eljárását követően sem nyert bebocsájtást a képviselő-testület üléseire. Erre adott reakcióként a panaszos 2013. június 24-én elektronikus levelet küldött a jegyzőnek „Mohács város törvénytíró jegyzője!” megszólítással. (A levél a járásbírói ítélet 4-5. oldalán teljes terjedelmében olvasható.) A levél a fent írt jogsértő állapotot kérte számon a jegyzőn, aki a panaszos szerint a polgármester cinkosaként komoly szerepet játszik a törvénytíró állapot fenntartásában. Ebbe a tartalmi keretbe ágyazódott az a levélben szereplő inkriminált mondat is, amely végül a panaszos büntetőjogi felelősségre vonásának alapjául szolgált; nevezetesen a következő kijelentés: „Önről ismét kiderült, hogy egy hazudozó aljas hitvány ember, olyanná lett, mint a polgármester.” A

¹ Az ügy bejárta a hazai sajtót is: [REDAKTOR]

levelet a panaszos később az interneten is nyilvánosságra hozta az általa szerkesztett mohacsivalosag.hu weboldalon.

A levélben foglaltak miatt a jegyző és a polgármester becsületsértés vétségének megállapítására irányuló magánindítványt terjesztett elő, amelynek nyomán a Siklói Járási Ügyészség emelt vádat. Az ügyészség a fent megjelölt levélnek számos pontját tette a vád tárgyává, de a járásbíróság végül csak a fent idézett mondatrész („hazudozó, aljas, hitvány ember”) tekintetében látta igazoltnak a büntetőigény érvényesítését. Azt ugyanakkor mindkét sértett, vagyis mind a jegyző, mind a polgármester vonatkozásában, mivel az inkriminált jelzők a polgármesterre éppúgy vonatkoztak, mint a jegyzőre. Az elsőfokú ítélettel szemben a panaszos fellebbezett, ám a törvényszék teljesen egészében helybenhagyta azt.

4.2. A bűnösséget megállapító ítélet érvelésének lényege

Az eljáró bíróságok ítélezésük során alapul vették azt az alkotmányos követelményt, miszerint a hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett – értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető [36/1994. (VI. 24.) AB határozat – vö. járásbírósági ítélet 11. o. 7. bekezdés és 12. o. 7. bekezdés]. A bíróságok megállapították, illetve adottnak vették, hogy (1) a jegyző és a polgármester hivatalos személy; (2) az inkriminált vélemény („hazudozó, aljas, hitvány”) a becsület csorbítására alkalmas, valamint hogy (3) e szavak értékítéletet fejeznek ki. Elfogadta továbbá a bíróság azt az álláspontot is, hogy a vád tárgyává vált véleménynyilvánítás a jegyző és a polgármester hivatalos személyi minőségére tekintettel történt:

„Az aljas hazudozó hitvány szavakat a vádlott a sértettek munkakörével, közmegegyezésével összefüggésben használta.” (járásbírósági ítélet 14. o.)

A fent írt körülmények együttes fennállása ellenére sem tartották azonban a rendesbíróságok irányadónak az Alkotmánybíróság által megállapított büntethetőségi tilalmat. Mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az inkriminált véleménynyilvánítás nem tartozik a büntetőjog által érinthetetlen közlések tartományába:

„A véleménynyilvánításhoz való jog korlátja, hogy mások alkotmányosan védett jogait, ide értve az emberi méltósághoz, jó hírnévhez, társadalmi megbecsüléséhez való jogot nem sértheti. A bíróság álláspontja szerint a hazudozó, aljas és hitvány szavak alkalmasak voltak a sértettekről kialakult társadalmi megítélés kedvezőtlen irányú befolyásolására (BH2007/4.). Megvalósult a becsületsértés vétsége mind [redacted] polgármester, mind pedig [redacted] főjegyző vonatkozásában ezen szavak használatával, mert meghaladta a véleménynyilvánítással kapcsolatos alkotmányos jogok gyakorlását, túllépte azt a mértéket, amelynek elviselése a közéletben szereplők, politikusok esetében a státusból adódóan elvárható, lekicsinylő, a sértettek emberi méltóságát és jó hírnevét sérti. (BH.2001.99, BH1995/6.)” [járásbírósági ítélet 12. o.]

„A történeti tényállásban rögzített levelekben az emberi méltóságot és jó hírnevet sértő kijelentéseknek a megtételére, a sértettek közmegegyezésével összefüggésben került sor, ezért ezen gyalázkodó jellegű és az emberi méltóság sérelmével járó nyilatkozatok még abban az esetben is alkalmasak voltak a bűncselekmény megvalósítására, ha azok formálisan kritikái megjegyzésként is kerültek megfogalmazásra, vagy nyilvánosságra hozatalra [törvényszéki ítélet 3. o. – kiemelés tölem [redacted]]

Az ítélet idézett részeiből kiolvasható az is, hogy a bíróságok azt a tényt, hogy az inkriminált közlés összefüggésben állt a sértettek közmegbízásával – a Btk. 227. § (1) bek. a) pontjára is figyelemmel – a bűnösséget alátámasztó körülményként értékelték, és nem olyan körülményként, amely a szólásszabadság érvényesülésének igényét alapozza meg.

4.3. A bírói jogértelmezés alaptörvény-ellenességének igazolása

Vitatom azt a jogértelmezést, amely a jelen ügyben eljáró bíróságokat arra vezette, hogy a panaszos a „hazudozó aljas hitvány” kijelentéssel olyan magatartást tanúsított, amely a jegyző, illetve a polgármester emberi méltóságának védelmében a büntetőjog eszközeivel üldözendő.

4.3.1. A politikai beszéd kiemelt védelme és a Btk. 227. § (1) bek. a) pontja szerinti tényállási alakzat viszonya

Az alapjogok jelentésének autentikus értelmezésére hivatott bíróságok, legyen szó akár a magyar Alkotmánybíróságról, akár a strasbourgi emberi jogi bíróságról, rendre hangsúlyozzák, hogy a **politikai töltetű szólást kitüntetett védelemben kell részesíteni** a korlátozásokkal szemben. A jogvédelemnek ezt a fokozott erősségét a szabad véleménynyilvánítás demokratikus funkciója alapozza meg: az, hogy a különböző politikai vélemények ütköztetése, a hatalom félelemmentes bírálata nélkülözhetetlen eszköze a közvélemény kialakulásának és formálásának.

Az Alkotmánybíróság a politikai beszéd fokozott védelméből levezethető követelmények között tartja számon a közhatalom-gyakorlóknak és a közszereplő politikusoknak az átlagosnál tágabb tūrés kötelezettségét a sértő bírálatokkal szemben. Ennek értelmében a jegyzőnek, mint közhatalom-gyakorlóknak, valamint a polgármesternek, úgyszintén mint közhatalmat gyakorló személynek és úgyszintén mint közszereplő politikusnak, különösen ki kell tennie magát a választópolgárok kritikájának, az ő alkotmányosan védett magánszférája ugyanis jóval szűkebb, mint a civileké. Ebből következik, hogy **a közéletet hivatásszerűen alakító politikusok, valamint a közhatalmi eszközöket alkalmazó hivatalos személyek szabad bírálata a rendkívül éles hangú, támadó kritikát is magában kell, hogy foglalja** {36/1994. (VI. 24.) AB határozat, 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}.

A támadott bírói döntések ezzel az alkotmányos követelménnyel helyezkedtek szembe, amikor arra jutottak, hogy a sértett jegyzőt és polgármestert – e pozíciójukra figyelemmel – az átlagosnál körütekintőbben szabad csak kritizálni. Elvégre **a sértettek közmegbízása éppen, hogy tágabb, nem pedig szűkebb tūrés kötelezettséget alapoz meg a becsület csorbítására alkalmas kritikák vonatkozásában.**

Az Alkotmánybíróság gyakorlata és a támadott bírói döntések közötti ellentmondás jól kivehetően a Btk. 227. § (1) bek. a) pontjának értelmezésére vezethető vissza, amely kifejezetten büntetni rendeli a becsület csorbítására alkalmas, a közmegbízásra tekintettel tett kifejezések használatát. Mivel a vád tárgyává tett közlés a sértettek közmegbízására tekintettel történt, az eljáró bíróságok tényállásszerűen ítélték a panaszos magatartását. Csakhogy a Btk. 227. § (1) bek. a) pontja szerinti tényállási alakzat alkalmazhatóságát az Alaptörvénnyel összhangban, a politikai beszéd védelmére vonatkozó alkotmányos követelmények és elvek figyelembe vételével lehet csak megállapítani. Ehhez pedig elengedhetetlen érdemben vizsgálni, hogy a konkrét esetben a szólásszabadság érvényesülése vagy a Btk. tényállás által védett alkotmányos érték, nevezetesen az emberi méltóság védelméhez fűződik-e erősebb indok. Az erre irányuló mérlegelés (ti. arányossági teszt) nélkül a Btk. 227. § (1) bek. a) pontja nem tölthető meg alapjogkonform tartalommal.

4.3.2. Szólásszabadság és méltóságvédelem konfliktusa az Alkotmánybíróság döntéseiben

A politikai beszédhez társított fokozott alkotmányjogi védelem indokoltságából kiinduló arányossági vizsgálat eredményeként fektette le az Alkotmánybíróság 1994-ben azt az alkotmányos követelményt, hogy közhatalmat gyakorló személyek, valamint a politikai közszereplők becsületének csorbítására alkalmas értékítéletet tükröző véleménynyilvánítás abszolút védelmet élvez a büntetőjogi igényekkel szemben, **feltéve, hogy a véleményt közhatalom-gyakorló, illetve közszereplői minőségükre figyelemmel fogalmazták meg.**

Ezzel az alkotmányos követelménnyel az Alkotmánybíróság olyan szabályt alkotott, amely egyirányúvá teszi a közhatalom-gyakorló személyeket sértő értékítéletet kifejező vélemény miatt indított rágalmozási és becsületsértési ügyek jogi kimenetelét minden olyan esetben, amikor a megfogalmazott kritika a sértett közfunkciójára figyelemmel történt. A követelményből levezethetően a büntetőbíróság csak akkor maraszthatja el a vádlottat becsület csorbítására alkalmas értékítélet megfogalmazása miatt, ha megállapítja, hogy a kritika nem hozható összefüggésbe közhatalom-gyakorló minőségével.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor egy közelmúltbeli döntésében azt is egyértelművé tette, hogy az emberi méltóság sérthetlenségének követelménye a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadságának is határt szab, mi több, az ilyen, méltóságot sértő megnyilvánulások akár a büntetőjog eszközeivel is üldözhetőek. Mindezt ugyanakkor – a vélemény szabadság demokratikus funkcióját szem előtt tartva – azzal a megszorítással toldotta meg és rendelte alkalmazni a testület, hogy a politikai relevanciájú szólásnak kizárólag **az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusát érintő, az emberi mivolt legbensőbb lényegét sértő közlések** képezhetik olyan korlátját, amely akár büntetőjogi következményekkel is járhat {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}. A méltóság e hangsúlyozottabb védelmét az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakkal hozta összefüggésbe:

“Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel, a korábbi alkotmánybírósági gyakorlathoz képest hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a vélemény szabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. Vagyis a vélemény szabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása. Ezen kívüli nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsúrlésében öltenek testet.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}

A fentiek értelmében a közüggyel összefüggő vita kontextusába ágyazva is meg lehet fogalmazni olyan bírálatot, amely már nem tartozik a véleménynyilvánítás büntetőjogi következményektől védett tartományába. Azt, hogy mely közlések eshetnek ebbe a tartományba, a fent írt két követelmény egybefésülésével rajzolhatjuk ki. Egyrészt tehát az Alkotmánybíróság tiltja a büntetését a közhatalom-gyakorló személy becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel közölt – értékítéletet tükröző véleménynyilvánításnak. Másrészt viszont büntethetőnek tartja a testület a közüggyel ugyan összefüggő, de az emberi mivolt legbensőbb lényegét sértő véleménynyilvánítást. Magyarán ahhoz, hogy az állam egy közhatalom-gyakorlót célba vevő bírálat miatt valakit büntetőjogi szankcióval sújtsa, olyan véleményt kell megfogalmaznia, amely az emberi státusz lényegét adó méltóság korlátozhatatlan magváig hatol. A kérdés az, hogy mikor áll fenn ez az eset.

4.3.3. Szólásszabadság és méltóságvédelem konfliktusa a támadott ítéletekben

A panaszos véleménynyilvánítását a bíróság az alapján tartotta büntetőjogilag üldözendőnek, hogy a „hazudozó, aljas, hitvány” sérti az emberi méltóságot. Azt azonban, hogy a bíróság mi alapján, milyen szempontok alapulvételével jutott erre a következtetésre, a döntés nem világítja meg. **Az alapjog-korlátozás indokoltságának alátámasztásához az ítéletnek igazolnia kellett volna azt, hogy a jegyzőt és a polgármestert becsmérő kritika az emberi méltóság legbensőbb lényegét érintette, de erre vonatkozó érvelés egyáltalán nem rekonstruálható az ítélet alapján.**

4.3.4. Az emberi méltóság lényegét érintő közlések azonosítására szolgáló szempontok hiánya

Álláspontom szerint a szólásszabadság és méltóságvédelem konfliktusára vonatkozó alapjogi mércék helyes értelmezésével a bíróságnak felmentő ítéletet kellett volna hoznia. Nem vitatom, hogy egy közhatalom-gyakorlónak címzett kritika elérheti az emberi személyiség védelmének feltétlen tiszteletet parancsoló emberi méltóság magvát. Az ilyen **vélemény azonban a bírált közhatalom-gyakorlót szükségképpen nem közhatalom-gyakorló pozíciójában minősíti, hanem emberi mivoltában becsmérli.** Ilyen eset pedig meglátásom szerint csakis akkor állhat fenn, ha **az inkriminált értékítélet nem hozható tárgyi összefüggésbe az érintett személy közügyekben vállalt szerepével.**

A méltóság e szűken meghatározott védelmének háttérében meglátásom szerint az a megfontolás húzódik, hogy a közhatalmat gyakorló személyek, amikor és amennyiben e minőségükben tevékenykednek, nem tekinthetők magánembernek, hisz ők akkor és annyiban a közhatalmat testesítik meg. Az a választott hivatásuk természetéből fakad, hogy esetükben emberi személyiségük szolgál – testi-lelki valójában – akként a felületként, amelyen a szabadságjogokkal rendelkező polgár szembesül a hatalommal. **Az emberi és a közhatalmi minőség ilyen egybeesése ugyanakkor nem szabad, hogy útját állja a hatalom félelemmentes bírálatának,** a demokratikus közvélemény formálására alkalmas vélemények szabad áramlásának. Értelmezésünk szerint az a ma élő alkotmányos követelmény, amely tiltja a közhatalom-gyakorlót sértő, közfunkciójára tekintettel megfogalmazott értékítélettel szembeni büntetőjogi fellépést, ezt a felfogást juttatja érvényre.

Az, hogy egy adott vélemény összefüggésbe hozható-e az általa minősített személy közéleti szerepvállalásával, csak **esetről esetre, a közlés valamennyi körülményére kiterjedő, körütekintő vizsgálat** alapján dönthető el. Ehhez a jogalkalmazói művelethez álláspontunk szerint jó kiindulópontot nyújt az a szempontrendszer, amit az Alkotmánybíróság a közérdekű vitában kifejtett vélemények azonosításához egyszer már kidolgozott:

„A nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés *megjelenésének módját, körülményeit* és a vélemény *tárgyát, kontextusát* szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, *a közlés apropóját adó eseményt,* illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját.”
{13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]- kiemelések tőle [REDACTED]}

A fentihez hasonló, **megismerhető szempontrendszer alkalmazása hiányában** sem a Pécsi Járásbíróság, sem a helyi törvényszék nem tudott racionális okfejtéssel számot adni arról, hogy az

inkriminált vélemény miatt vezetett büntetőjogi felelősségre vonáshoz. Ilyen okfejtés hiányában alappal vetődik fel a bírói jogértelmezés **önkényessége**.

Mind az első fokon eljáró, mind a másodfokú bíróság alapjog-korlátozás indokoltságának alátámasztására szolgáló igazolásának a hiányát mutatja az is meglátásunk szerint, hogy míg az ügyészség a vádiratban becsületsértő kifejezésként vádat emelet többek között az alábbi kifejezések miatt /„Aztán a polgármesterrel együtt 2,5 éven át nagypofával **hazudták** a testületi üléseken, hogy a meghozott rendelet teljesen törvényes.” „Teljesen törvényesnek mondták (**hazudták**) a tudottan jogsértő állapotot.” „Persze nagypofával (igen azzal) magyarázták, **hazudták** a polgármesterrel együtt (alábbi idézet tőle), hogy Önök mindenben szabályosan jártak el, holott ország-világ előtt ismert volt az Önök jogsértése az önkormányzat jogsértő működése.” „Önről ismét kiderült, hogy egy **hazudozó**, aljas, hitvány ember, olyanná lett, mint a polgármester.”/, addig a négy hazudozásra vonatkozó értékítéletből „csak” egy akadt fenn a bíróságok rostáján, a többi három nem, e tekintetben a panaszost felmentették, azaz nem tartották becsületsértőnek a kifejezés használatát.

4.3.5. A jegyző és a polgármester közfunkciója és az inkriminált vélemény közötti tárgyi összefüggés

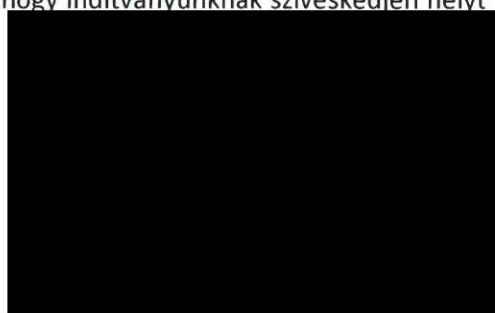
Az eset körülményei arra engednek következtetni, hogy a sértő megjegyzés a jegyző és a polgármester hatalomgyakorlásának körébe eső intézkedéseire, viselkedésére adott válaszreakció, és nem a mögötte álló ember méltóságát aláásó kritika volt.

Az ítéletben rögzített tényállás alapján az inkriminált **bírálat erős politikai kontextusa** az arra okot adó esemény ismeretében nem kétséges. A vélemény egy a panaszos által kitartóan ellenzett önkormányzati aktusra adott válaszreakció keretében fogalmazódott meg. **A közlés apropója** tehát egy ellenzett közhatalmi aktus volt; **a vélemény tárgya** („hazudozó, aljas, hitvány”) a közhatalom-gyakorló minőségben mutatott viselkedést jellemezte, nem egy attól független, öncélú kritika volt. Az emberi és a közhatalom-gyakorló minőség elválaszthatatlanságából fakadóan a panaszos kijelentése ugyan szükségképpen érinti a polgármester magánszféráját (ti. személyiségére vonatkozó következtetéseket enged), de sokkal szorosabban tapad a sértettek közmegegyezéséhez annál, minthogy az emberi méltóság magváig hatolhatna.

Mindezek alapján kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy indítványunknak szíveskedjen helyt adni.

Pécs, 2017. március 23.

Tisztelettel:

képviselőtében

Melléletek:

1. ügyvédi meghatalmazás
2. járásbírói ítélet
3. törvényszéki ítélet